

G. pisac predlaže za sve pripadnike priznatih konfesija fakultativnu formu braka, t. j. po volji stranaka ili crkvenu (religijsku) ili građansku. Ponajprije ističemo, da je bez promjene Ustava njegov prijedlog neprovediv, jer Ustav (čl. 109.) predviđa za muslimane obvezatni religijski brak. Pozivanje g. pisca na bračno pravo najkulturnijih država ostaje neumjesno sve dotle, dok Ustav priznaje nekulturnu ustanovu mnogoženstva (kod muslimana). Pored toga ne sadrži prijedlog g. pisca samo fakultativnu formu braka, već fakultativno bračno pravo naprosto, jer bi po njemu za brak sklopljen pred crkvom vrijedilo naprosto crkveno bračno pravo i crkveno sudovanje, a za brak sklopljen pred državom vrijedilo bi naprosto građansko bračno pravo i građansko sudovanje. Takove uredbe nema nijedna država, jer gdje god postoji fakultativna forma braka, tamo je svagdje za sve brakove obvezatno građansko bračno pravo i građansko sudovanje. Prijedlog dakle taj sadrži pravni »unicum«. Koristi od njega ne bi bilo, već samo štete, jer se njime ne bi uklonila zbrka, koja danas kod nas u bračnim stvarima postoji, nego bi se ta zbrka još i povećala, a protivile bi mu se najodlučnije sve konfesije, koje uče da brak njihovih pripadnika mora u skladu biti sa vjerskim bračnim propisima.

Ne osvrćemo se na brojne historijske netočnosti g. pisca.

Po našem sudu imao bi novi građanski zakonik: a) uvesti obvezatnu religijsku formu braka za sve pripadnike priznatih konfesija, a obvezatnu građansku formu braka za ostale građane; b) priznati religijsko bračno pravo za sve pripadnike katoličke, pravoslavne i muslimanske konfesije, i u savezu s tim vjersko (crkveno) sudovanje; c) uvesti građansko bračno pravo za sve pripadnike ostalih konfesija kao i za lica bez konfesije, i u savezu s tim građansko sudovanje. Na taj bi se način najmanje diralo u dojakošnje pravno stanje a ujedno i izbjeglo nepotrebnim i štetnim sukobima i trzavicama.

Dr. Ruspini.

S područja filozofije.

O »Innsbrückskom institutu za skolastičku filozofiju«.

Marni Isusovci u Innsbrucku ne samo da su pokrenuli jednu važnu naučnu instituciju — pokreću se čestokrat mnoge stvari! — nego sa odličnom agilnošću nastoje da ovu instituciju podignu u isti red sa luvenskim, friburškim, gregorijanskim i drugima filozofskim centrima, odakle skolastika dobiva svoj tako savremeni vitalitet. Treba da se o tome radu malo uputimo.

Krajem naučne godine 1923./24. (u ljetnom semestru) polazilo je dvogodišnji tečaj 45 slušača; a trogodišnji 6 svećenika, 27 klerika iz raznih redova i inostranih dijeceza, te 6 lajičkih akademičara, s namjerom da doktoriraju iz skol. filozofije; u istom je tečaju bilo i 48 studenata iz raznih družbinah provincija. — Za doktora promovirana su petorica.

P. Gatterer održao je za radnike pet predavanja o razvitku svemira i organskog svijeta, a jednako za studente tri puta; o fizičkim pojavama okultizma za radnike 1 put, a 3 puta za akademičare. — P. Inauen imao je (za obrazovane) predavanje o savremenom znamenovanju Tome Akvinskog i jedno (za akademsko udruženje) o razvojnim zakonima philosophiae perennis. — P. Rimml držao je 3 predavanja o naravnom spoznanju Boga.

Predavanja na Institutu za zimski semestar 1924./25. razdijeljena su ovako: Franzelin za opću metafiziku (u ljetnom semestru za poetiku); Gatterer za kozmologiju, dodirna pitanja kemije i fizike te filozofije, vježbe u kemičkom laboratoriju i kozmološki seminar; Inauen za povijest filozofije i fil. pitanja iz summe; Katzinger za empiričku i racionalnu psihologiju; Külburg i Seywald za etiku; Rimml za teodiceju i t. d.

Od znanstvenih radova najznatnije su publikacije Instituta: »Philosophie und Grenzwissenschaften«. U prošloj školskoj godini objelodanjena su od I. sveske tri dijela, i to: 1. Alois Gatterer, Das Problem des statistischen Naturgesetzes; 2. Franz Katzinger, Inquisition psychologica in conscientiam humanam; 3. Bern. Franzelin, Die neueste Lehre Geysers über das Kausalitätsprinzip. U priredbi je Franzelin, Die Grundlagen des Kosmologischen Gottesbeweises, verteidigt gegen Isenkrahe; Inauen, Kantische u. scholastische Einschätzung der natürlichen Gotteserkenntnis; Külburg, Der Begriff der Pflicht bei Kant.

Z.

Ljetopisne bilješke.

Filipović fra Jeronim, kao filozos-sholastik.

(1688.—1765.)

Filipović se rodi u Rami 1688. Otac mu Jakov umrije mlad, a majka udova Doroteja pobježe s njim u Sinj ispred turskog jarma. Sinjski franjevci opazivši, da je dijete vrlo razvijeno i nadareno, uzeše ga u samostan i uzgojiše. Tu svrši i novaštvo na 24. I. 1907. Filozofiju je učio u Makarskoj pod o. Lovrom Šitovićem iz Ljubuškoga, a teologiju u Perugi i Rimu. Na kraju napravi tako izvršni ispit i natječaj, da je dobio stolicu filozofije u Firenci, u kojoj je tri godine predavao. Nakon toga postade generalnim lektorom filozofije

* Revni naučni radnik dr. fra Juraj Božićković, profesor u Makarskoj, odazvao se našoj zamolbi i priposlao nam lijepi niz bio-bibliografskih prikaza o znatnijim, a manje poznatim filozofskim piscima. Smotra će ove prikaze redimice donositi, da ne padne sasvim u zaborav naša naučna prošlost; a redakcija želi da ovime potakne i ostale naše istraživače, da sa svih crkveno-naučnih područja pribiru gradu, koja sastavlja historiju crkvene i hrvatske prosvjete.